

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра соціальної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

О 33 Навчальної (психодіагностичної) практики

за освітньо-професійною програмою «Психологія»

Перший (бакалаврський) освітній рівень

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 053 Психологія

факультет філософський

Івано-Франківськ – 2017 рік

Робоча програма з навчальної (психодіагностичної) практики для студентів ОР «бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія».

16 січня 2017 р. – 12 с.

Розробники:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології Вітюк Н.Р.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол від «16» січня 2017 р. № 7.

Завідувач кафедри соціальної психології

_____ (Заграй Л.Д.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«16» січня 2017 р.

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.

Протокол від 26. 01. 2017 р. № 4

26. 01. 2017 р.

Голова _____ (Пятківський Р.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної (психодіагностичної) практики складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОР Бакалавр спеціальності 053 «Психологія».

Навчальна практика проводиться на II курсі у третьому навчальному семестрі з відривом від навчання і триває за навчальним планом 2 тижні. Проходження студентами практики є важливою складовою професійної підготовки психологів, оскільки забезпечується зв'язок між теоретичною підготовкою майбутніх фахівців та їх практичним професійним становленням в напрямі формування відповідних вмінь.

Навчальну практику студенти проходять на підприємствах, у навчальних закладах усіх рівнів, у центрах психологічної допомоги, науково-дослідних інститутах психологічного напрямку, у психодіагностичних центрах, центрах психологічної реабілітації, військових частинах Національної гвардії України, центрах зайнятості, центрах профорієнтації, комерційних організаціях та інших установах, де є психологічна служба, психологічна лабораторія або кабінет психолога.

Керівником-методистом практики є викладачі кафедри соціальної психології. Керівник-методист практики зобов'язаний:

- при підготовці до проведення практики ознайомити студентів з програмою практики, визначити індивідуальні завдання;
- проконтролювати підготовленість бази та об'єктів практики, вжити, за необхідності, відповідних заходів щодо їх підготовки;
- систематично контролювати виконання програми практики студентами згідно з індивідуальними графіками;
- проводити консультації для студентів з організаційних, методичних питань практики;
- контролювати ведення звітної документації навчальної практики студентів та написання звіту;
- інформувати кафедру про результати проходження студентами навчальної практики.

Обов'язки керівника від бази практики:

- сприяти створенню сприятливих умов для проходження студентами навчальної практики;
- безпосередньо перед початком практики провести інструктаж з техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежної безпеки;
- ознайомити студентів із основними аспектами діяльності практичного психолога у даному закладі, з його функціональними обов'язками, планом, умовами роботи, документацією;
- ознайомити студентів-практикантів із їхніми функціональними

обов'язками;

- контролювати дотримання студентами правил внутрішнього розпорядку установи, що є базою практики;
- перевіряти звіти студентів за результатами проходження ними практики;
- надавати допомогу студентам при виконанні поставлених перед ними завдань;
- після закінчення практики подати характеристику на студента із коротким відгуком про виконану ним роботу і результати проходження ним практики.

Обов'язки студента-практиканта:

- ознайомитись з програмою практики і змістом робіт, які він виконуватиме, пройти на базі практики інструктаж про порядок її проходження та з техніки безпеки, протипожежної безпеки, виробничої санітарії і попередження нещасних випадків, одержати від керівника практики необхідні документи (індивідуальні завдання, методичні рекомендації тощо);
- прибути на базу практики точно в термін, встановлений наказом ректора;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку і режиму робочого часу за місцем проходження практики;
- працювати за місцем практики не менше 6 годин і лише з поважної причини та з дозволу керівника практики бути відсутнім у робочий час;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, та вказівки її керівника;
- взяти участь на настановній нараді з питань проходження навчальної практики, які проводить деканат факультету, а також у підсумковій конференції за результатами практики;
- погодити і представити до затвердження керівнику-методисту практики календарний план роботи, і під час практики дотримуватись термінів його виконання;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- у триденний термін після закінчення проходження практики подати на кафедру звітну документацію про результати проходження навчальної практики;
- виступити із звітом про результати проходження практики на підсумковій конференції.

Права студента-практиканта:

- отримати необхідну консультацію з організаційних і методичних питань у керівника практики фахової кафедри та психолога з бази практики;

- з дозволу психолога від бази практики бути присутнім на психологічних тренінгах, психологічному консультуванні, круглих столах, семінарах та інших заходах, у яких він приймає участь;

- вносити пропозиції щодо вдосконалення підготовки студентів до навчальної практики, її організації та проведення;

- з причин захворювання чи інших обставин, що перешкоджають студенту успішно пройти практику, йому надається право повторно пройти практику без відриву від навчання (за умови подання довідки, лікарняного листа);

- якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту проходження практики повторно через рік. Можливість повторного проходження практики через рік, але за власний рахунок, надається і студенту який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

1.1. Мета **практики** — ознайомлення студентів зі специфікою роботи практичного психолога; оволодіння студентів первинними навичками професійної діяльності.

Загальні компетентності:

здатність використовувати при вирішенні професійних завдань аналітичне мислення;

здатність до пошуку й управління інформацією;

здатність окреслювати, проблему, аналізувати її психологічні аспекти і прогнозувати шляхи її вирішення.

Спеціальні компетентності:

Здатність розуміти особливості роботи психолога в різних сферах суспільної діяльності;

здатність застосовувати теоретичні знання на практиці;

здатність обирати оптимальні методи й методики емпіричного психологічного дослідження, обробляти результати досліджень, аналізувати їх з урахуванням актуальних наукових і практичних даних;

здатність вивчення та узагальнення досвіду діяльності практичного психолога.

1.2. Основними **завданнями** проходження студентами навчальної практики є:

- розвиток професійної ідентичності майбутніх психологів, їхньої професійної самосвідомості;

- ознайомлення студентів із основними аспектами діяльності практичного психолога у закладах різного типу, з його функціональними обов'язками, планом, умовами роботи, документацією;

- закріплення і практичне використання студентами теоретичних знань з

фахових дисциплін;

- формування вмінь і навичок для реалізації психодіагностичної функції психолога, зокрема розвиток вмінь складати програму спостереження, ознайомлення із технологією проведення опитування, інтерв'ю, анкетування, тестування, методами кількісної обробки та якісного аналізу результатів дослідження;

- вивчення основних прийомів та форм діяльності психолога в напрямі організації психологічного захисту громадян у кризових ситуаціях та реалізації програми корекційно-реабілітаційних заходів;

- сформувані початкові вміння ведення документації як однієї з форм організації діяльності психолога.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, після проходження навчальної практики студенти повинні:

знати:

основні виробничі функції, напрями, форми та специфіку роботи психолога в конкретній організації (освітньому закладі, військовій частині, приватному підприємстві тощо), типові професійні задачі психолога;

особливості професійної взаємодії психолога з іншими працівниками організації, з іншими психологами та суміжними фахівцями у розв'язанні комплексних психологічних проблем та завдань;

професійно-етичні засади діяльності психолога;

особливості організації робочого часу та вимоги щодо облаштування робочого місця психолога;

технологію проведення спостереження, анкетування, тестування;

ознайомитись з особливостями ведення психологом документації;

вміти:

орієнтуватись у нормативно-правових документах, що регламентують діяльність психолога в організації;

вести спостереження за психодіагностичною, просвітницькою, психопрофілактичною та корекційно-розвивальною діяльністю практичного психолога, визначати ефективні прийоми і форми його роботи;

виділяти й аналізувати соціально-психологічні проблеми в діяльності конкретної організації;

здійснювати пошук джерел інформації, добирати та структурувати матеріал для розкриття певного питання чи проблеми;

вести звітну документацію студента-практиканта.

На проходження студентами практики всього відводиться 90 годин (з них – 15 годин (на одну групу) – робота на базі практики, 75 год. – самостійна робота)/ 3 кредити ЄКТС.

2. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

2.1. Індивідуальні завдання

Проходження практики у середніх та середніх спеціальних навчальних закладах передбачає реалізацію таких індивідуальних завдань, поставлених перед практикантами:

- визначити основні напрями та специфіку роботи психолога в даному освітньому закладі;
- вести спостереження за психодіагностичною, а також корекційно-розвивальною діяльністю шкільного психолога;
- проводити психодіагностичне дослідження різних сфер психічної діяльності учнів або студентів;
- скласти програму проведення бесіди з учнем як методу психодіагностики його актуального психічного стану, визначення навчальної мотивації, рівня психологічної безпеки, характеру стосунків із учителями, однокласниками та іншими учнями школи;
- скласти програму спостереження за взаємодією учнів – членів класного колективу.

Навчальна практика студентів на базі психологічної служби Державної служби з надзвичайних ситуацій передбачає реалізацію таких завдань:

- визначити основні напрями та специфіку роботи психолога в ДСНС;
- розробити програму бесіди із людиною, яка перебуває у кризовій ситуації, з метою діагностики її актуального психічного стану;
- розробити програму бесіди із працівником ДСНС про особливості його саморегуляції в умовах професійного стресу, його професійної спрямованості, рівня згуртованості колективу, характеру прийняття рішень в екстремальних ситуаціях;
- приймати участь в організації психологічного захисту громадян у кризових ситуаціях та реалізації програми реабілітаційних заходів.

Навчальна практика студентів у центрах соціального захисту населення вимагає вирішення таких завдань:

- участь в організації психологічного захисту громадян у кризових ситуаціях та реалізації програми реабілітаційних заходів;
- розробити програму бесіди із «клієнтом» ЦСЗ, спрямовану на вивчення особливостей девіантної поведінки дітей і підлітків, визначення шляхів асоціалізації та ресоціалізації підлітків і молоді;
- з дозволу психолога бути присутнім під час психологічного консультування клієнта, визначити мету та завдання консультативного процесу, його результативність.

Зміст індивідуального завдання конкретизується і уточнюється під час проходження практики керівниками від навчального підрозділу і психологом від бази практики. При цьому слід урахувати конкретні умови та можливості підприємства (організації, установи), відповідати як потребам виробництва, так і цілям і завданням навчального процесу.

2.2. Заняття та екскурсії під час практики

Планування і проведення занять та екскурсій здійснюється спільно з

керівниками практики від навчального підрозділу та бази практики.

Заняття під час практики можуть проводитися у вигляді міні-лекції, семінарів, практичних і лабораторних робіт, які сприятимуть поглибленню теоретичного навчання з використанням матеріальних можливостей бази практики. Заняття повинні розкривати студентам перспективи розвитку спеціальності «Психологія» і готувати їх до активного подальшого вивчення дисциплін навчального плану.

Екскурсії у закладі, що є базою практики, проводяться з метою надбання студентами найбільш повної уяви про його структуру, взаємодію окремих підрозділів, діючу систему управління.

2.3. Рекомендована література

1. Бурлачук Л.Ф. Психодіагностика: Учебник для вузов. – СПб.: Питер, 2006. — 351 с.
2. Вимоги до планування та звітності практичного психолога // Психолог. – 2003. – №2.
3. Городнова Н.В. Кабінет психолога в системі освіти / Н.Городнова. – К. : Шк. світ, 2009. –128 с.
4. Джонсон, Девід В. Соціальна психологія: Тренінг міжособистісного спілкування. – К., 2003.
5. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування.– К.,2000.
6. Истратова. Справочник психолога средней школы. - Ростов-на-Дону.2003.- 512 с.
7. Льюис Д. Тренінг ефективного об'єднання. – М., 2002.
8. Овчарова Р.В. Практическая психология образования. Москва, 2003. –448 с.
9. Основи практичної психології /В.Панок, Т.Титаренко, Н.Чепелева. – К., 2001. –536 с.
- 10.Панок В. Документація психолога / В.Панок. –К. : Шк. світ, 2009. –130 с.
11. Психологический словарь / Под общ. Ред. Ю.М.Неймера. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. – 640 с.
- 12.Рогов Е.И. Настольная книга школьного психолога. – М., 1996.- 258 с.
13. Степанова М.А. Профессия: практический психолог //Вопр. психологии, 2001. – № 5.
14. Широкова Е.С. Справочник дошкольного психолога. - Ростов-на-Дону. 2003. – 384 с.
15. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування.: Навч.посібник. – К.: Вікар,2002.
- 16.Федик О.В. Навчально-ознайомлююча практика в загальноосвітніх школах І-ІІІ ступенів. – Івано-Франківськ, 2008. - 18с.
17. Щекин Г.В. Как читать людей по их внешнему облику. – К., 1992.

2.4. Методичні рекомендації

Навчальна практика є важливим етапом підготовки фахівців спеціальності «Психологія» та набуття ними досвіду самостійної роботи.

Практика складається з трьох етапів: підготовчого, основного (виконавчого), підсумкового.

I. Підготовчий етап. На цьому етапі викладачі кафедри соціальної психології розробляють програму навчальної практики та ознайомлюють студентів із нею. За тиждень до початку практики кафедра соціальної психології організовує настановну конференцію, де визначаються мета, завдання, терміни практики, основними вимогами щодо ведення облікової та звітної документації, розподілом студентів за об'єктами та методистами, а також правами та обов'язками практикантів.

Для того, щоб забезпечити оптимальне входження практикантів у сферу їх функціональних обов'язків, студенти повинні попередньо ознайомитися із наявним банком даних щодо бази проходження практики та про роботу психолога. Індивідуальний план роботи студента складається із врахуванням специфіки установи, де відбудуватиметься практика.

II. Основний етап. Кожний студент працює за індивідуальним планом. План навчальної практики необхідно побудувати так, щоб у ньому було максимально розкрито функції, які виконує психолог у своїй професійній діяльності. Робочий день практиканта визначається правилами трудового розпорядку та режимом роботи установи або організації, де студент проходить практику. Практика починається із ознайомлення з організацією, керівництвом, напрямками та видами практичної діяльності психолога, з його функціональними обов'язками, планом, умовами роботи, документацією. Студент повинен вивчати досвід роботи психолога на даному підприємстві, бути присутнім на заходах, у яких задіяний психолог.

Робота студента-практиканта повинна бути також спрямована на формування вмій і навичок у психодіагностичній діяльності практичного психолога, яка передбачає: складання плану емпіричного дослідження (спостереження, бесіди), психологічне обстеження клієнта, визначення його проблем і формулювання психологічного діагнозу.

Зміст індивідуального завдання, яке видається студентові на час практики, повинен ураховувати конкретні умови та можливості підприємства (організації, установи), відповідати як потребам виробництва, так і цілям і завданням навчального процесу. Крім того, індивідуальне завдання повинно враховувати здатність і теоретичну підготовку студентів.

Робота студента-практиканта повинна бути також спрямована на формування вмій і навичок у психодіагностичній діяльності практичного психолога, яка передбачає: складання плану емпіричного дослідження (спостереження, бесіди), психологічне обстеження клієнта, визначення його проблем і формулювання психологічного діагнозу. У процесі проходження практики студент-практикант під керівництвом психолога спостерігає за поведінкою клієнта в різних ситуаціях, фіксує його реакцію на зовнішні впливи, узагальнює психологічну інформацію про клієнта, отриману на основі застосування психодіагностичних методик.

Труднощі, що виникають у практиканта, вирішуються під час групових та індивідуальних консультацій з психологом та викладачем-методистом.

Результати роботи студента фіксуються ним у звітних матеріалах:

щоденнику практики, письмовому звіті про проходження та результати практики.

III. Підсумковий етап. На цьому етапі студент-практикант узагальнює виконану роботу з клієнтами або з групою і складає письмовий звіт за результатами проходження практики. Студент отримує письмову характеристику від психолога з бази практики із оцінкою його роботи. Усі звітні матеріали пред'являються для контролю керівнику практики.

Завершується практика підсумковою конференцією, під час якої відбувається обговорення результатів проходження студентами навчальної практики. Вони обмінюються інформацією про специфіку діяльності практичних психологів у різних установах, що сприяє отриманню ними цілісного уявлення про «професійне поле» діяльності психолога.

3.ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Діагностика успішності проходження практики студентами здійснюється з допомогою:

- 1) вивчення відгуку про діяльність студента з бази практики та оцінки, зафіксованої в характеристиці на кожного студента;
- 2) контролю проходження практики студентами з боку методиста кафедри;
- 3) аналізу викладачем-керівником практики звітної документації студента за результатами проходження ним практики;
- 4) звіту студента про проходження практики на підсумковій конференції.

Оцінка результатів практики впливає з особливостей діяльності студентів і виявляє характер їх ставлення до майбутньої професійної діяльності.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку за проходження практики
90 – 100	A	зараховано
80 – 89	B	
70 – 79	C	
60 – 69	D	
50 – 59	E	
26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-25	F	не зараховано

Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Вид звітної роботи	Кількість балів
1	Оцінка з бази практики, зафіксована в характеристиці на кожного студента	50
2	Оформлення звітної документації	30
3	Оцінка діяльності студента методистом кафедри	10
4	Виступ студента на підсумковій конференції	20
Сума		100

Розроблена наступна система оцінки в певних рівнях:

“Зараховано” ставиться студенту, який повному обсязі і на високому рівні виконав програму практики, проявивши при цьому самостійність, ініціативність, творчий підхід. Звітна документація подана у встановлений термін та у повному обсязі, немає зауважень щодо її оформлення та змісту. Відгук керівника позитивний. Повні і точні відповіді на всі запитання учасників підсумкової конференції. Допускаються несуттєві зауваження щодо змісту і оформлення звіту.

“Не зараховано» ставиться студенту, який не виконав програму практики або виконав програму практики не в повному обсязі. Звітна документація не представлена або оформлена недбало. Характеристика студента, що стосується ставлення до практики і трудової дисципліни, — негативна. При відповідях на запитання учасників підсумкової конференції студент припускається помилок, не має твердих знань. Окремі або всі відповіді при захисті практики були незадовільними.

Щодо такого студента кафедрою може бути прийнято рішення про повторне проходження практики.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Після завершення навчальної практики студент подає керівникові для перевірки таку документацію:

1) Характеристика на студента з бази практики, підписана психологом і керівником підприємства, та завірена гербовою печаткою. У характеристиці має бути відгук психолога про роботу практиканта і вказана оцінка його роботи.

2) Щоденник студента-практиканта про проходження практики. Студент дає коротку характеристику відвіданих ним заходів та аналізує діяльність психолога в них.

3) Програма та результати емпіричного дослідження (залежно від індивідуального завдання та специфіки установи, де воно проводиться) із висновками та рекомендаціями.

4) Письмовий звіт студента-практиканта про проходження практики, який має містити конкретний опис виконаної студентом роботи, а також відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції. Звіт по практиці повинен мати чіткий план.

Перед студентами ставиться завдання обов'язково відобразити в ньому такі основні моменти, як: роль і місце (функціональні обов'язки) психолога в різних закладах; нормативно-правова база; робоче місце психолога; документація психолога; інструментарій психолога; форми роботи та методики, що використовувались психологом під час практики; проблеми і труднощі в роботі психолога; пропозиції щодо вдосконалення праці психолога в даних установах.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Підсумки підводяться у процесі складання студентом диференційованого заліку.

Навчальна (психодіагностична) практика завершується підсумковою конференцією. Після закінчення практики студенти протягом трьох днів подають груповому керівнику звітні матеріали практики. На захисті практики заслуховуються звіти студентів, обговорюються результати практики, дається оцінка роботи кожного студента, яка охоплює всі напрямки його діяльності під час практики.

Порядок захисту та підведення підсумків практики. До захисту практики допускаються студенти, які своєчасно і в повному обсязі виконали програму практики і надали в зазначені терміни всю звітну документацію.

Захист практики включає письмовий та усний публічний звіт студента-практиканта. Усний звіт студента включає: розкриття цілей і завдань практики, загальну характеристику місця практики, опис виконаної роботи з кількісними та якісними характеристиками, висновки і пропозиції щодо змісту та організації практики, вдосконалення програми практики.

Аналіз результатів практики проводиться за наступними критеріями:

- обсяг виконаної роботи;
- якість аналітичного звіту, висновків і пропозицій;
- виконання роботи у визначений термін;
- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи студента-практиканта;
- самостійність, ініціативність, творчий підхід до роботи;
- своєчасність і якість подання звітної документації.